

Anàlisi i valoració d'un escenari formatiu basat en TIC.

PAC4

Màster Oficial en Educació i TIC (e-learning)

Escenaris formatius i docència basats en TIC.

Consultora: Margarida Romero Velasco

-
- Àngels Martínez Badia
 - Montserrat Martínez Cañas
 - Meritxell Masot Lluch

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquesta activitat és aplicar en tres escenaris formatius diferents, la pauta estàndard que vam realitzar en l'activitat anterior. Després de la lectura de les tres pautes de cadascuna de les components del grup (Martínez, A. 2010; Martínez, M.2010; Masot, M. 2010) s'ha arribat al consens d'aplicar la pauta d'una de les components per contenir ítems més específics que poden ajudar a l'avaluació dels escenaris formatius, objectiu d'aquest treball.

Pel que fa a la funcionalitat de la pauta i a les seves limitacions pel fet de ser una pauta estàndard les comentarem en l'apartat de conclusions.

Podem avançar, en relació als tres casos, que representen tres models d'escenaris formatius diferents tan pel que fa

- 🚦 a la modalitat formativa: virtual, semipresencial i presencial.
- 🚦 a les característiques dels destinataris: edat, coneixements previs,...
- 🚦 a l'accessibilitat
- 🚦 al tipus de la formació i a la temàtica

però amb similituds pel que fa al model pedagògic subjacent i als recursos tecnològics utilitzats.

El cas **Audi** defensa un programa de modalitat formativa semipresencial aplicat a una empresa de l'automoció per millorar el nivell de formació de la xarxa comercial amb els objectius d'assegurar una execució eficient per a la marca i un servei prèmium per al client.

El cas de la **Universitat Autònoma de Bucaramanga** (Colòmbia) representa una formació integral en modalitat virtual d'una institució universitària que pretén disminuir l'escletxa digital a Colòmbia i també intenta cercar el reconeixement internacional dels seus programes de formació.

Finalment, el cas **d' El món de Harry Potter** és el d'un projecte telemàtic obert i interdisciplinari pensat com a suport de la formació presencial que es duu a terme en centres d'educació primària i secundària.

En l'apartat de conclusió, comentarem els resultats de l'aplicació de les pautes a cada cas. Serà en aquest moment quan discutirem i avaluarem la funcionalitat de la pauta i veure'm els motius de les seves limitacions com a pauta estàndard d'anàlisi d'escenaris formatius.

2. CAS 1: EL CAS AUDI.

3. CAS 2: UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BUCARAMANGA (UNAB)

- **Orígens i context de la UNAB**

La UNAB està ubicada a la ciutat de Bucaramanga (500.000 habitants), capital del departament de Santander, a la República de Colòmbia. Informació sobre el context geosocial i polític de la UNAB: www.bucaramanga.gov.co
www.vanguardia.com

A l'any 1952 va entrar en funcionament el "Instituto Caldas", fundat per allotjar els estudiants i professors que van quedar exclosos del sistema educatiu, arran de la marginació política que van patir els membres del partit lliberal. Aquesta institució, que encara continua oferint [ensenyament](#) preescolar, bàsic i mitjà. Va ser a partir del 1969 que s'introdueix en l'[educació universitària](#) amb un programa d'Administració d'empreses, esdevenint amb el temps l'actual UNAB.

Projecte educatiu de la UNAB

La informació oficial de la UNAB es troba al seu portal d'Internet:

<http://www.unab.edu.co/portal/page/portal/UNAB>

En línies generals, la [missió i visió](#) institucional promoguda per la UNAB coincideix amb la del Instituto Caldas i es basa en la seva concepció de l'educació com un projecte educatiu que brinda espais de formació.

El significat que es dona a aquests termes és el següent:

- **Projecte:** Moviment que es llença a la recerca d'un horitzó de sentit, a la conquesta i consecució d'una proposta, encara inexistent però factible.
- **Educatiu:** Centrat en l'educació, vista com una eina per a desenvolupar l'autonomia dels estudiants.

- **Formació:** Entesa com la construcció de la identitat individual que porta al desenvolupament humà.

La UNAB considera la universitat com un món i una cultura.

- **Història i construcció del model propi d'Educació Virtual**

El model d'Educació Virtual de la UNAB té els seus precedents en el conveni de col·laboració subscrit el 1992 amb l'Institut Tecnològic i d'Estudis Superiors de Monterrey -ITESM- Campus estat de Mèxic, que ja disposava d'un sistema d'educació a distància interactiu propi via satèl·lit, el SEIS.

El 1996 l'ITESM implementa un nou model anomenat Universitat Virtual, amb el suport de la UNAB. Les dificultats detectades i la cerca de solucions per encarar aquest repte van desembocar en el que inicialment es va anomenar SEV(Sistema d'Educació Virtual) i actualment constitueix l'UNAB Virtual.

Aquest model d'Educació Virtual propi, encaminat a guanyar identitat i qualificar la oferta educativa de la UNAB, es basa en:

- Aconseguir un sòlid fonament pedagògic, que posi per sobre dels instruments el sentit pedagògic dels processos.
- Oferir una educació a distància de tercera generació, caracteritzada principalment per esdevenir-se en el ciberespai, de forma majoritàriament asíncrona.
- Establir una trobada comunicativa i de diàleg entre els actors del procés d'ensenyament – aprenentatge amb el concurs de les TIC.

Aquestes premisses no posen l'accent en la tecnologia utilitzada en l'educació virtual, sinó en la concepció del procés educatiu i la forma de dur a terme la relació mestre-alumnes.

- **La UNAB virtual**

Webs oficials:

<http://www.unab.edu.co/portal/page/portal/UNAB/A-Distancia-Virtual>

<http://www.unabvirtual.edu.co/>

RESOLUCION No. 179 - Junio 21 de 1999, por la cual se reconoce la modalidad de Educación Virtual

"ARTICULO SEGUNDO. La Estructura de la EDUCACION VIRTUAL está constituida por la Dirección de la Universidad, la Dirección General y Subdirección Académica del sistema, el Equipo de virtualización de programas académicos, el Conjunto de Herramientas y los Usuarios de la modalidad.

La EV, dado su carácter de modalidad educativa, mantiene una estrecha vinculación con el conjunto de programas de docencia, investigación y extensión de la Universidad y con el soporte administrativo, científico y técnico instalado para la formación de profesionales de la UNAB."

Esquema dels diferents components de la Educació Virtual, extrets de l'article 2n de la Resolució que reconeix la modalitat d'Educació Virtual a l'UNAB (annex 1):

El Model d'Educació Virtual de la UNAB té com a eix el procés de comunicació educativa recolzat en l'ús pedagògic de les TIC. Els detalls del model sobre els agents i mitjans educatius, l'aprenentatge, la metodologia i el sistema d'avaluació en l'UNAB Virtual (annex 3) els comentem tot seguit.

Els estudiants

Les capacitats que ha de desenvolupar un estudiant per assolir les competències que marca el Projecte Educatiu Institucional UNAB, són:

- **Abstracció:** Permet descobrir patrons, simplificar la realitat per a ser entesa i manipulada d'una forma nova. L'estudiant aprèn a ser escèptic, curiós, creatiu i no es concentra en la memorització de fets, sinó en la formulació de judicis i interpretacions.

- Pensament Sistèmic: Porta a veure la realitat com un sistema de causes i conseqüències. L'alumne ha d'aprendre a examinar per què sorgeix un problema i com es connecta amb altres, a més de trobar solucions.
- Experimentació: Es refereix a exercir l'hàbit d'intentar noves tècniques i nous materials i a explorar alternatives. L'estudiant aprèn a no tenir por de cometre errors i assumir riscos.
- Col·laboració i Cooperació: Significa aprendre a treballar en equip, desenvolupant projectes a través del consens del grup, buscant solucions per obtenir el benefici mutu. S'aprèn a negociar, acceptar crítiques i mostrar reconeixement.

El mètode educatiu

El Model de Educació Virtual UNAB té com a eix el procés de comunicació educativa, el qual assumeix com a criteris:

- Partir dels sabers previs
- Assumir la interlocució com condició del pas anterior
- Articular l'educació i la comunicació amb la tecnologia
- Propiciar la interacció de l'estudiant amb les altres persones

Les notes més característiques de la metodologia que assumeix la UNAB Virtual vénen donades pels següents elements:

1. Interactivitat, o educació a través de tecnologia
2. Mobilitat, o capacitat de desenvolupar educació en diferents escenaris
3. Convertibilitat, o capacitat de transferir informació entre mitjans diferents
4. Connectivitat o, o possibilitat de presentar al estudiant múltiples focus o canals d'informació.
5. Omnipresència, o democratització total de la informació.

L'aprenentatge

El Model d'Educació Virtual (MEV) de la UNAB assumeix el model anomenat "aprenentatge obert", caracteritzat per la flexibilització d'alguns dels determinants del aprenentatge, sobre els que l'estudiant pot prendre decisions (referides a què, com, on i quan aprendrà i a qui recorrerà per obtenir ajuda).

En definitiva es tracta d'un procés centrat en l'estudiant, en els seus ritmes, en les seves necessitats, en els seus interessos, en les seves possibilitats ... Destaquem com algunes de les característiques de l'aprenentatge obert o flexible:

- Reconeix l'estudiant com a interlocutor vàlid
- S'acomoda als diferents estils d'aprendre
- Existeixen diverses alternatives de control del procés
- Es basa en materials d'aprenentatge centrats en l'estudiant
- Problematitza els continguts i produeix nous coneixements reconeixent el bagatge anterior
- Promou la interacció entre els diferents subjectes i la socialització de l'aprenentatge
- Permet l'elaboració i el canvi en els processos de creació de significats

Ressalta les competències personals i enforteix l'autonomia, obrint espai per a la seva conquesta.

El disseny tecno-pedagògic

A partir dels criteris establerts per a la metodologia educativa i tenint en compte les característiques del model d'aprenentatge obert que postula el model pedagògic de la UNAB Virtual, de caire constructivista social, s'ha desenvolupat un procés de disseny que reflecteix aquesta filosofia.

Els agents o actors que intervenen en el disseny d'un curs són: Autors, Assessors pedagògics i de comunicació i Equip de producció de mitjans. El protocol tipus que segueixen és el que es descriu a continuació:

- Temporalització del procés de disseny d'un curs en 16 setmanes, planificades per al bon acompliment per part de tots els agents implicats:

Fase 1 (setmana 0-5): Anàlisi del curs i definició d'objectius; Orientació en la selecció de recursos. Aportacions de tots els experts de cada àmbit, a partir de la guia de càtedra.

Fase 2 (setmana 6- 12): Proposta comunicativa; Selecció de temes i activitats d'aprenentatge; Producció multimèdia. L'assessor pedagògic treballa conjuntament amb l'autor en l'elaboració de materials que compleixin els estàndards i el coordinador de comunicació i el comunicador visual en la proposta dels elements visuals del curs, mentre l'equip de producció es centra en la generació dels materials multimèdia.

Fase 3 (setmana 13-16): Correcció d'estil del document final, Mapa de navegació i muntatge integrador HTML, Validació en línia i Muntatge WebCT. En aquesta fase intervenen els assessors pedagògics i comunicatius i l'administrador de la plataforma LMS.

Sistema de comunicació i Mitjans

La comunicació educativa produeix els materials educatius escrits, sonors, audiovisuals i informàtics a través de mitjans mecànics, electrònics i virtuals, i selecciona els mitjans de comunicació i les tecnologies més adequades per a la interacció col·lectiva o individual entre els alumnes i el MEV-UNAB, i per generar el aprenentatge autònom de l'estudiant.

D'acord amb la infraestructura i els recursos de la UNAB, la matriu multimedial és el conjunt de mitjans i tecnologies disposades per a l'aprenentatge de l'alumne i que ell al seu vegada selecciona segons les seves possibilitats d'interacció. La matriu multimedial està integrada per diverses produccions: Audiovisuals (televisió i vídeos), Multimèdia (Informàtica), Sonores (audiocassettes) i Textos escrits (impresos). Compta amb l'opció de diferents suports: disquet, CD i CD - rom, Casetes (àudio i / o vídeo) i Imprès i pot transmetre (o enviar) per diversos canals: Internet, via satèl·lit, correu, línia telefònica, micro ones i fibra òptica.

Docència i tutoria

Com ja hem mencionat, a la UNAB el procés educatiu es configura com una acció comunicativa, primordial per al èxit del procés. L'educació s'entén com una acció que consisteix en la influència d'uns subjectes (educadors) sobre altres subjectes (educands), i és per això que es fa una distinció entre:

- Docència: Referida al procés d'ensenyament, encaminat a desenvolupar l'autonomia mitjançant el procés de formació o instrucció.
- Tutoria: Tutela i acompanyament de l'estudiant.

En el cas de l'Educació Virtual a la UNAB, la docència i la tutoria es combinen, donat que no hi ha docència directe amb presència física i únicament es poden establir vincles a partir de les eines que s'usin a l'EVA (fòrum, correus...) i la comunicació formal.

- El **docent virtual**, habitualment és un expert en continguts que forma part d'un equip, juntament amb experts en altres àmbits: pedagogia, comunicació, disseny i tecnologies. La comunicació que establirà amb els seus alumnes depèn de la seva capacitat per comprendre aquestes altres dimensions, i ha d'anar més enllà d'un ensenyament que condueixi a l'aprenentatge, com passava en les primeres generacions de l'educació a distància.
- El **tutor virtual** ha d'oferir l'ajuda que permeti afrontar:

- el desconeixement de la modalitat virtual
- el sentiment de solitud i de llunyania que es pot generar, degut a la interacció de manera asíncrona
- la desmotivació o crisis que es presentin i que poden desembocar en abandonament.

Per tant, tenint en compte aquestes necessitats, el docent també ha de fer tutoria i aquesta ha de cobrir diversos aspectes de cada una de les tres tipologies:

1. Motivacional
2. Acadèmica
3. Administrativa

Si ens centrem en el rol del docent en el dia a dia d'un curs virtual qualsevol a la UNAB, cal tenir present el conjunt d'accions i funcions que ha de desenvolupar, que són:

- Introduir el tema i dominar el que ensenya
- Incitar, Propiciar
- Proporcionar informació
- Integrar i conduir les intervencions
- Relacionar uns aprenentatges amb els altres, Resumir
- Preguntar, Conversar, Suggestir
- Ajudar en les habilitats de comunicació i dominar els mitjans tecnològics que utilitza per comunicar-se amb els seus alumnes.

La finalitat del docent o mestre hauria de ser la cita que es fa en l'obra "Aprendizes y maestros"(Pozo) que diu: "Transferiràs progressivament als aprenents el control del seu aprenentatge, sabent que la meta última de tot mestre és tornar-se innecessari "

La avaluació

L'avaluació de l'aprenentatge dels estudiants constitueix un component essencial en el context de l'ensenyament universitari en línia i a la UNAB està actuant permanentment en tot el procés dels estudis, amb els criteris generals exposats a continuació:

- **A l'avaluació se li assignen uns SENTITS**

Com a comparació d'objectius: El grau d'assoliment dels objectius , que acostuma a establir el dissenyador del curs.

Com construcció de sentit: Tant de l'avaluador com del avaluat, que són intèrprets de les

situacions educatives, assumeixen la seva responsabilitat en la interacció i en la intersubjectivitat.

Com medició: Estableix la situació del avaluat dins d'una escala de valors prèviament existent.

Com crítica i discriminació: Procés de selecció i separació en funció del resultat acadèmic. L'avaluador separa els que aproven el curs de aquells que l'han perdut, en funció d'un filtre o criteri determinat.

Com a base per a les decisions: Com motor de canvi de tots els implicats en el procés educatiu i millora de la pròpia avaluació.

- **L'avaluació compleix dues FUNCIONS complementàries**

Avaluació com a espai de formació

La funció formativa de l'avaluació té en compte tan els processos com els resultats, relacionats entre si des de la perspectiva del subjecte en formació, que en un procés personal d'autoavaluació, filtra tota la informació disponible sobre els seus èxits i la interpreta per a la presa de decisions sobre la seva acció futura.

Avaluació com acreditació

Es porta a terme per una autoritat reconeguda, externa al subjecte, que emet els seus resultats complint la funció social de garantir públicament que la persona avaluada té unes determinades competències.

- **L'avaluació és CONTÍNUA, en base a la informació disponible**

L'avaluació ha d'oferir informació relacionada amb el procés que porta l'estudiant, i aquest necessita reconèixer la seva visió personal sobre el seu exercici i la percepció que tenen d'ell el seu mestre i els seus companys. Aquesta informació queda reflectida en tres plans:

- Conceptual
- Actitudinal
- Operatiu o procedimental

Per a obtenir la informació sobre el procés que segueix l'estudiant, es descarten els controls com única tècnica avaluat i s'utilitzen bàsicament dos tipus d'instruments:

- Observació sistemàtica de l'acompliment dels estudiants pel que fa als esdeveniments programats i l'execució de les tasques encomanades.
- Anàlisi de treballs i activitats no específicament realitzades com a proves, amb el concurs de la reflexió de l'educand sobre les seves pràctiques registrada en un portafoli

- **Ensenyament en línia i UNAB virtual**

A la UNAB creuen que la modalitat d'ensenyament virtual mitjançant Internet o educació virtual és una manera de fer i entendre l'educació, una alternativa valuosa per respondre als reptes del Societat del Coneixement.

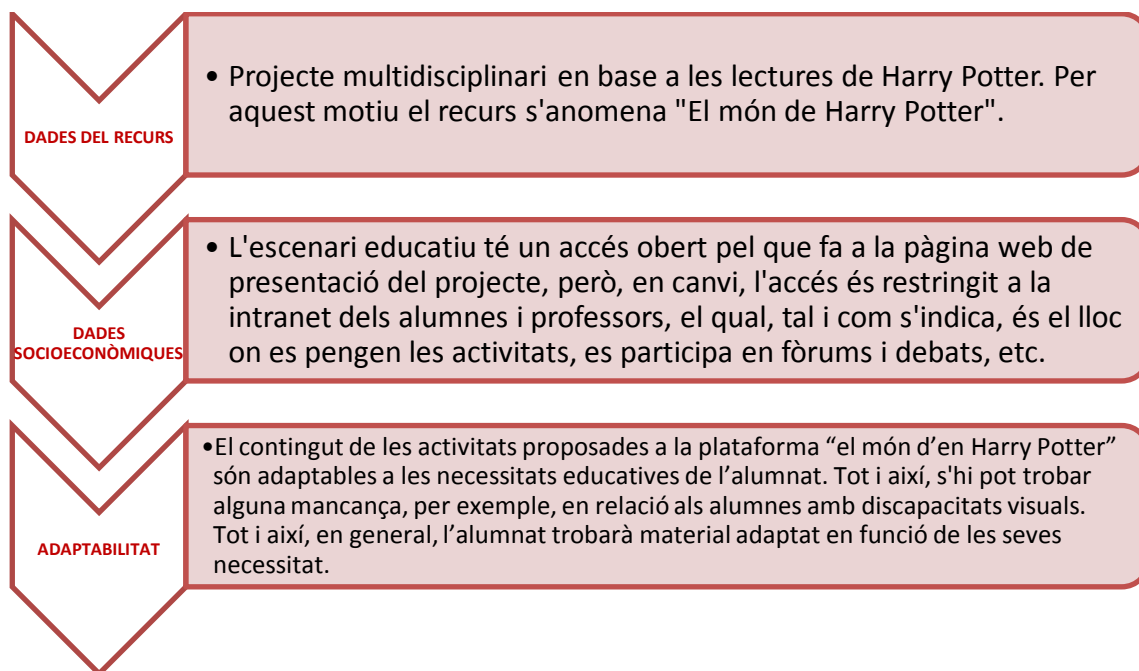
Igualment pensen que aquest estil educatiu propicia el desenvolupament humà en tots els àmbits i hauria de permetre articular tres elements clau:

- Lo pedagògic, com horitzó de sentit
- Lo comunicatiu, com àmbit del procés educatiu
- Lo tecnològic, com que afavoreixi integrar els dos anteriors

4. CAS 3: HARRY POTTER.

L'escenari educatiu, per a la docència presencial amb suport de les TIC, que presentem a continuació, va sorgir fruit de la necessitat pedagògica d'un grup de professors per tal que l'alumnat, pogués aprendre per mitjà de les TIC, fent especial atenció als diferents nivells d'aprenentatge de l'alumnat envers la lectura i l'expressió escrita. Per aquest motiu i a partir del *boom* literari, l'any 2000 de les novel·les de Harry Potter, escrites per J.K.Rowling, el grup LaceNet va crear una plataforma, anomenada "El món d'en Harry Potter", en la qual professorat i alumnes de diferents llocs de l'Estat Espanyol, poguessin treballar interdisciplinàriament, les diferents activitats proposades.

COMENTARIS DE LA PAUTA

Vegem doncs, com el projecte s'adapta a les diferents tipologies de discapacitats:

DISSENY GENERAL DE L'ESCENARI

- Pel que fa al disseny general de l'escenari, creiem que no té un format gaire atractiu per a l'alumnat, tot i que és simple i fàcil de llegir. El principal destinatari del recurs és el docent que fa de pont entre el contingut i els alumnes, fet que l'escenari educatiu no sigui gaire atractiu, però sí molt funcional.
- L'escenari, d'altra banda, permet l'adaptació dels continguts a les necessitats de l'aula i permet conèixer qui és l'autor del material i de l'entorn educatiu, fent que el professorat en tot moment pugui posar-se en contacte amb el creador del disseny de l'escenari.

Tal i com s'ha comentat, el disseny de l'escenari permet molta flexibilitat al docent, tant a l'hora de treballar continguts, activitats, modificar i adaptar qüestions, així com el temps de dedicació. És un projecte que permet adaptar els objectius a l'alumnat a qui va destinat

L'entorn educatiu compta amb el suport d'iEARN-Pangea <http://www.pangea.org/iearn> cosa que li dona més valor.

EINES DE GESTIÓ DE LA INFORMACIÓ.

- Pel que fa les eines de gestió de la informació cal comentar que el recurs ofereix un índex d'activitats a realitzar, però aquest no és navegable i cal sortir del web per visualitzar-lo. D'altra banda, en el recurs s'hi poden observar imatges realitzades per l'alumnat, tot i que són poques. A més, cal esmentar la falta d'animació, cal tenir present els destinataris del recurs i creiem que és un aspecte molt millorable.

EINES DE COMUNICACIÓ I COL.LABORACIÓ.

- El recurs ofereix un espai intranet per l'alumnat i el professorat usuari del recurs, aquest no és pot qualificar ja que és d'accés restringit. Malgrat això, suposem que aquest espai d'intranet permet comunicar-se, enviar i guardar arxius en xarxa i en col·laboració amb altres alumnes i docents participants en el projecte.

MODEL PEDAGÒGIC.

- En la guia didàctica del projecte s'explica molt bé el model pedagògic del projecte i es donen suggeriments molt complets per a implementar-lo correctament.

OBJECTIUS

- Els continguts es poden adaptar a l'alumnat en funció de les capacitats, ja que hi ha una tipologia d'activitats variades i nivells de dificultat diferent. Així mateix el procés realitzat per l'alumne haurà de ser avaluat en funció de les seves capacitats.

TEMPORALITZACIÓ

- Hi ha la possibilitat de treballar un, dos, o tres trimestres, amb una dedicació variable d'hores.

AVALUACIÓ

Avaluació inicial

L'avaluació es considera una part important del procés d'aprenentatge. Per aquest motiu, es donen consells sobre com avaluar el procés d'aprenentatge dels alumnes des del seu estat inicial de coneixements i habilitats, el procés d'aprenentatge i els resultats d'aprenentatge. Pel que fa a l'avaluació inicial, es suggereix que es tinguin en compte tan habilitats com actituds.

D'altra banda, hem de comentar que el treball es realitza a l'aula i no fa falta realitzar un qüestionari dels recursos de que disposa cada estudiant. Finalment, no hi ha un qüestionari, però es comenta quines són les habilitats que hauria de tenir el docent.

Avaluació formativa

Es suggereix que l'avaluació no només serveixi per saber si els alumnes fallen o tenen èxit, sinó també quan i en què progressen o fracassen i perquè. Alhora, cal avaluar la pròpia intervenció d'ensenyament per adequar-la progressivament. A més, es promou la reflexió de l'alumne sobre el seu propi procés d'aprenentatge.

Avaluació sumativa

L'avaluació sumativa s'adapta a l'estudiant en el sentit que es té en compte la balança sobre allò que l'alumne ha après en relació amb la seva avaluació inicial.

L'avaluació sumativa implica al docent realitzar una enquesta/valoració vers la qualitat i la funcionalitat de tot el projecte. Aquestes valoracions quantitatives com qualitatives són existents però en desconeixem la qualitat que ofereixen

Conclusions

Com ja hem comentat, el projecte El món de Harry Potter fa servir al docent com a pont entre els continguts del projecte i els estudiants. Aquest fet, a més de tenir implicacions en el disseny de la web del projecte, té també implicacions en el tipus de continguts que trobem. En aquest sentit, la guia didàctica —on s'explica el model pedagògic, les metodologies i les estratègies d'aprenentatge, els objectius d'aprenentatge o l'avaluació, entre d'altres qüestions—, té un paper destacat en la web.

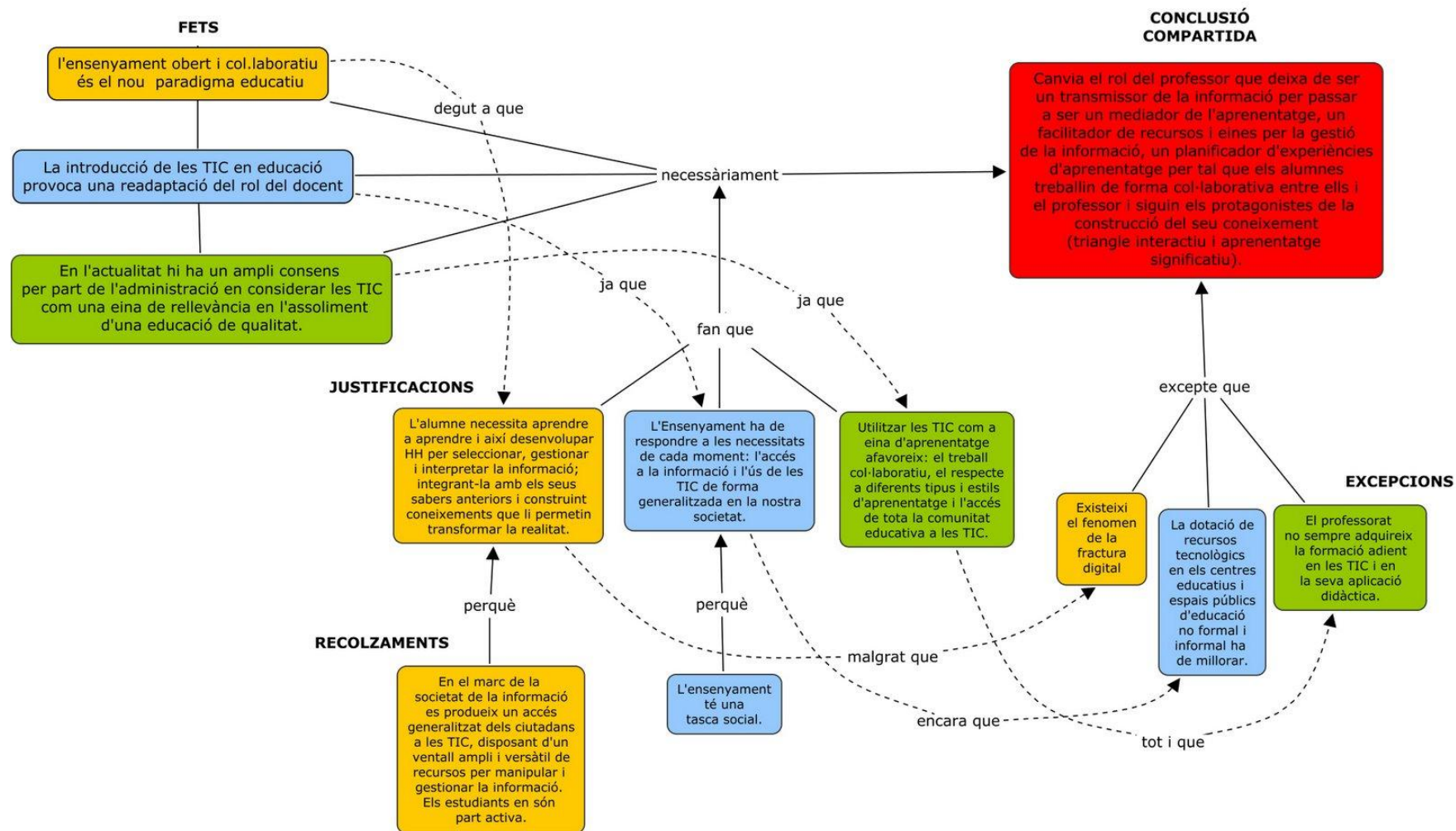
En comparació amb els altres dos escenaris que estudiem en aquest treball, tenim un coneixement força profund, encara que també parcial, d'El món de Harry Potter. És per aquest motiu que en la majoria d'aspectes que hem analitzat no ha calgut afegir comentaris més enllà del que ja reflecteix la pauta. En aquest sentit, aquest escenari és el que ens ha permès provar d'una manera més precisa la funcionalitat de la pauta.

5. EL PAPER DEL ROL DOCENT EN ELS TRES TRES ESCENARIS AVALUATS.

És evident que el rol del docent està patint canvis importants degut a la rellevància que estan prenent les TIC en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Consultant diverses fonts, hem trobat aquest esquema que ens sembla un bon exemple d'aquests canvis en el rol del docent:

CANVI DE ROL DEL PROFESSOR AMB LA INTRODUCCIÓ DE LES TIC COM A EINA D'APRENENTATGE

PAPER DEL DOCENT-CAS AUDI-

Tal i com s'esmenta als materials, la funció principal del professor és la de resoldre els dubtes dels alumnes, corregir les activitats que aquests lliurin i, en definitiva, controlar el desenvolupament de cada mòdul. Tanmateix, en aquest cas el rol docent no l'exerceix només el docent com a tal, sinó que queda repartit entre els coordinadors, la direcció i el mateix professorat.

El professorat del cas Audi, s'adapta a la funcionalitat que li ha estat donada i es concentra en donar suport i ajuda ajustada als alumnes en el seu procés d'aprenentatge.

En principi no és un expert en coneixements informàtics per la qual cosa no ofereix ajuda als estudiants en aquest aspecte, sinó que se n'encarrega el servei tècnic. Tampoc és un creador de materials, perquè s'han encarregat a un equip interdisciplinari d'experts en les diferents matèries d'impartició, filòlegs, dissenyadors i programadors.

Pel que fa al director del programa, té funcions de control sobre el funcionament del programa pel que fa a la participació dels alumnes en les activitats proposades i a la valoració dels docents. La tasca dels coordinadors en relació als alumnes, és la de respondre als possibles dubtes o reclamacions sobre l'actuació dels docents.

Tots tres col·lectius, doncs, exerceixen alguna forma de rol docent de manera que donen un suport integral a l'estudiant.

Pel que fa a la implicació del professorat en el procés de formació, hem de comentar que ens trobem davant d'un sistema mixt. Hi ha una temporització de les activitats però en general l'estudiant té força flexibilitat per organitzar-se.

En general no tenim prou informació sobre el paper del professorat, però pel tipus de formació en què ens trobem, hem de suposar que el docent controla tots els aspectes relacionats amb el procés de formació. Tanmateix, pel que fa al model pedagògic, suposem que el docent dóna molt marge de maniobra a l'estudiant, especialment pel que fa a la temporització, com ja hem comentat, però també pel que fa als materials i a les activitats. En aquest sentit, suposem que l'estudiant té llibertat per accedir a informació diferent de la que li ha donat el docent. Així mateix, suposem que les activitats deuen permetre un cert grau de flexibilitat.

En conclusió, doncs, el grau de control i implicació del docent el podríem situar en el quadrant NE (continguts i tasques controlats pel professor / procés controlat per l'alumne) de la quadrícula de paradigmes pedagògics de Coomey i Stephenson (2001).

**PAPER DEL DOCENT-
UNIVERSITAT
AUTÒNOMA
BUCARAMANGA -**

A la UNAB s'entén l'educació com una acció que consisteix en la influència d'uns subjectes (educadors) sobre altres subjectes (educands). El procés educatiu es configura com una acció comunicativa, primordial per al èxit del procés.

El paper del docent en l'entorn educatiu de la universitat de la UNAB és clau en l'aprenentatge. Donat que el model pedagògic que regeix el tipus de formació és el constructivisme amb l'estudiant com a centre del procés d'aprenentatge, el paper del docent serà el d'acompanyament i el de suport a l'alumne tant instructivament i acadèmica (rol de docent) com emotivament (rol de tutor). A la UNAB es fa una distinció entre:

DOCÈNCIA	TUTORIA
<ul style="list-style-type: none">Referida al procés d'ensenyament, encaminat a desenvolupar l'autonomia mitjançant el procés de formació o instrucció.	<ul style="list-style-type: none">Tutela i acompanyament de l'estudiant.

En el cas de l'Educació Virtual a la UNAB, la docència i la tutoria es combinen, donat que no hi ha docència directa amb presència física i únicament es poden establir vincles a partir de la comunicació formalitzada en les eines que s'usin a l'EVA (fòrum, correus...)

ROL COM A DOCENT

- Pel que fa a l'acompanyament acadèmic instructiu el docent ha de realitzar tres rols diferenciats:
 - **Rol Organitzatiu:** el docent ha d'organitzar, establir les regles del joc i dinamitzar els processos donant les indicacions bàsiques i organitzant els estudiants segons les regles establertes i els ha d'animar a executar tots els procediments. És a dir, arbitra el procés d'aprenentatge.
 - **Rol Social:** Propicia un ambient agradable del grup d'estudiant per tal de crear un ambient propici per a la construcció del propi coneixement i evitar el sentiment d'aïllament (molt comú en els entorns virtuals que no cuiden aquest aspecte). Per a això procurarà una bona comunicació en els espais comuns ajustant la participació dels estudiants en els fòrums o xats i enviarà missatges personalitzats per crear un vincle afectiu amb els alumnes.
 - **Rol Intel·lectual:** Des del punt de vista intel·lectual el docent repta, pregunta, introdueix dubtes, sol·licita precisions, aporta una ajuda ajustada sense prendre mai el protagonisme a l'estudiant, ja que ha de ser aquest el que construeixi el seu propi coneixement. Per això pot introduir el tema, contextualitzar-lo per ubicar els alumnes, motivar i proposar inquietuds i possibles itineraris, proporcionar informació, aportar pistes, relacionar els aprenentatges amb altres temes tant de la matèria com socials, preguntar per acostar i obrir les portes cap al coneixement creant espais perquè sigui possible aquest procés i ajudant en tot moment en les habilitats de comunicació. D'altra banda, com a observador i guia del procés ha de ser l'encarregat de cloure les sessions fent retroalimentacions quan sigui oportú en cada cas i avaluant l'adquisició dels objectius i continguts que es requereixen.
- Per a tot això, el docent ha de dominar la matèria, no com a sabedor absolut sinó que ha de tenir clar el mapa de coneixement i continguts, tenir-lo permanentment actualitzat i conèixer i utilitzar les eines de comunicació de que disposa.

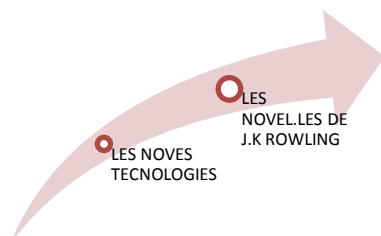
ROL COM A TUTOR.

- És difícil de discernir el rol de tutor del de docent, ja que en tots dos casos hi ha un acompanyament de l'alumne. La diferència rau en si aquest suport és encarat cap a les relacions socials i emotives o les relacions purament instruccionals. Pel que fa al desenvolupament del rol del tutor es pot resumir en l'acompanyament que es fa a l'alumne en la vessant emotiva del seu procés d'aprenentatge. Podem distingir entre tres aspectes principals de les funcions que s'han d'exercir com a tutor:
 - **La tutoria per a motivar:** El tutor està en permanent contacte per incitar, motivar, animar, acompanyar i vigilar l'estudiant en el procés d'aprenentatge (iniciant converses bidireccionals i personalitzades, estant pendent de les dificultats per aportar una ajuda els més ajustada possible, est.).
 - **La tutoria acadèmica:** EL tutor també és responsable d'instruir l'alumne en la mecànica de la modalitat virtual, informant de les característiques, recursos de que disposen i l'ús efectiu que es pot fer de la tecnologia en relació a aspectes pedagògics. Té la responsabilitat també de vigilar el compliment de les regles del joc i tots els aspectes que hem contemplat en el rol del docent com a instructor.
 - **La tutoria com a nexa d'unió amb l'administració:** El tutor orientarà l'alumne en els procediments administratius, orientant en tot moment sobre el projecte educatiu de la institució i els procediments administratius que els regeixen.

En conclusió, si ens tornem a referir a la quadrícula de paradigmes de Coomey i Stephenson (2001), veurem que el rol docent se situa com en el cas d'Audi, en el quadrant NE. Tanmateix en aquest cas hi ha molta més flexibilitat i autonomia per part de l'alumne, de manera que tendiria cap al quadrant SE (contingut i tasques controlats per l'alumne / procés controlat per l'alumne).

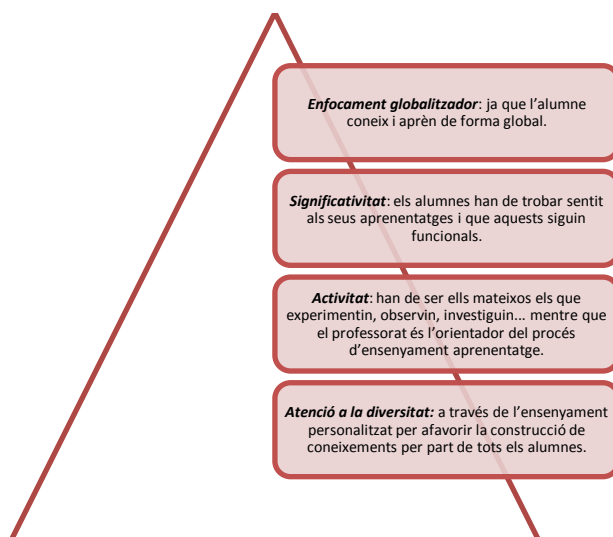
**PAPER DEL DOCENT-
HARRY POTTER -**

"El món d'en Harry Potter" és un projecte interdisciplinari que treballa entorn a dos tipus d'interès:

de manera que amb aquests dues perspectives es treballa en concret l'àrea de llengua però alhora s'aporten aspectes interdisciplinaris a partir dels continguts apresos en les novel·les.

El projecte "El món d'en Harry Potter" està basat en el constructivisme, aquesta concepció accepta com a criteris vàlids tots aquells enfocaments que siguin capaços de provocar l'activitat constructiva de l'alumnat i l'aprenentatge significatiu dels coneixements, en relació amb les característiques inicials de cadascun d'ells. Hem de tenir també presents els principis metodològics:

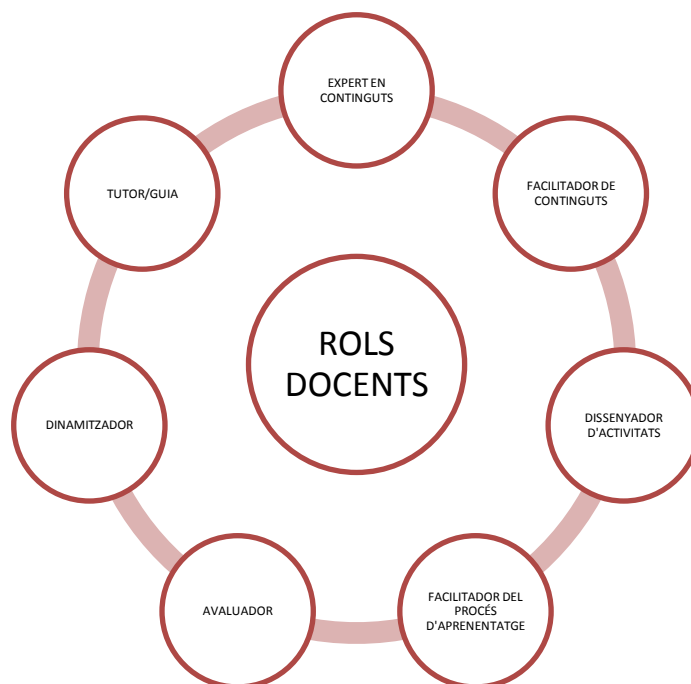
Així doncs, a partir de la participació activa de tots, de la col·laboració, motivació i interès, utilitzant el mètode de l'observació directa i l'experimentació, s'aniran desenvolupant les activitats que partiran de les lectures de les novel·les de J.K.Rowling, a més dels coneixements previs que tinguin els alumnes sobre el tema, tenint en compte la Zona de Desenvolupament

Proper del constructivisme social de Vigotsky (1978); és a dir, entre el que l'alumne és capaç de fer i d'aprendre sol i del que és capaç de fer i aprendre amb altres persones, observant-les, imitant-les, seguint les seves instruccions i participant en les activitats que es dissenyen per aquesta finalitat.

Aquest projecte interdisciplinar, a més, permet al professorat crear i dissenyar les activitats en funció de les necessitats del seu alumnat. En aquest sentit, el treball dels docents i el resultat de la seva interacció amb altres docents dins de l'entorn de col·laboració de què disposen, passarà a formar part d'un banc de recursos disponibles per a tots ells de manera que es puguin reutilitzar els materials i adaptar-los als diferents tipus d'alumnes.

Mentre el professorat participa d'un entorn de treball col·laboratiu, l'alumnat està immers dins d'un espai de treball cooperatiu. Aquesta cooperació es fa possible pel fet que els alumnes poden accedir en una àrea intranet en què suposem (l'accés està immers dins d'un espai de treball cooperatiu restringit) poden realitzar treballs conjunts amb altres alumnes d'escoles diferents i participar en discussions sobre aspectes treballats en el projecte.

Un cop explicada la pedagogia subjacent del projecte, es pot entendre millor quin és el paper que s'espera dels docents que participen en "El món de Harry Potter". En aquest sentit els rols docents que hi trobem, són:

- ✚ **Tutor/guia** per facilitar el procés d'aprenentatge dels alumnes. (facilitador del procés): orienta i assessora l'estudiant per afrontar amb la major eficàcia tot el procés d'ensenyament-aprenentatge.
- ✚ **Expert en continguts**: l'alumnat pot consultar els seus dubtes.
- ✚ **Facilitador de continguts**: el docent aporta les activitats que l'alumnat ha de desenvolupar, a més intenta que l'alumnat compregui el tema a treballar.
- ✚ **Dissenyador d'activitats**: és el docent qui crea les activitats, indiferentment de l'escola a la qual pertanyi. Planifica les tasques a realitzar per tal que s'adaptin a la temporalització pensada per a l'aprenentatge en línia.
- ✚ **Facilitador del procés d'aprenentatge**: el docent en tot moment proporciona suport a l'estudiant.
- ✚ **Avaluador**: el docent avalua la feina de l'estudiant, realitzant una retroalimentació dels resultats ja siguin per mitjà de la plataforma o de manera presencial a l'aula.
- ✚ **Dinamitzador dels grups d'aprenentatge**: ja que participa en l'organització, dinamitza i dóna suport als grups d'aprenentatge, garanteix la participació activa de tots els estudiants i guia els debats per aconseguir els objectius proposats.

En conclusió, el model pedagògic d'"El món de Harry Potter" és el del constructivisme pel que fa a les metodologies que promouen un aprenentatge actiu que condueixi cap a l'autonomia de l'alumne. Tanmateix, les característiques de l'estudiant pel que fa a la seva maduresa cognitiva requereixen un grau de control del docent bastant alt. En aquest sentit, si ens referim a la quadrícula de paradigmes pedagògics de Coomey i Stephenson (2001), el rol docent d'aquest projecte telemàtic estaria situat en el quadrant NO (procés controlat pel professor / continguts i tasques controlats pel professor. Tanmateix, la tendència seria la de situar-se en el vèrtex de la quadrícula per apropar-se al quadrant SE.

6. CONCLUSIÓ

Al principi vam dedicar força temps a la lectura de les pautes individuals de cada membre del grup fins que vam arribar al consens de la pauta final que volíem aplicar per a avaluar els tres escenaris formatius.

El fet d'aplicar la pauta als tres escenaris ens ha fet adonar-nos i poder comprovar la seva funcionalitat.

Hem de comentar la impossibilitat de comprovar-ne la funcionalitat pel que fa a les dues vessants d'un escenari formatiu: la interactivitat tecnològica i pedagògica potencials i la interactivitat tecnològica i pedagògica reals.

Aquest fet, però, no l'hem d'atribuir a una manca de la nostra pauta, sinó a les característiques de l'activitat. Quan parlem de les característiques de l'activitat ens referim al fet que no hàgim pogut conèixer els tres escenaris d'una manera directa, sinó mitjançant tres articles de referència (Ramos, 2007; Burgos i Rondon, 2007 i Barlam, et al. 2007). Nosaltres, conscients d'aquesta limitació, hem volgut analitzar els escenaris formatius d'una manera directa. En el cas de la UNAB Virtual i del projecte El món de Harry Potter, hem trobat la localització dels recursos, però no hem pogut fer una anàlisi completa de l'ús previst dels recursos, i encara menys de l'ús real. Pel que fa al cas d'Audi, ni tant sols hem pogut trobar la localització de la plataforma virtual, per la qual cosa la funcionalitat de la pauta s'ha vist molt limitada.

En relació als tres casos voldríem reflexionar pel que fa als aspectes tecnològics i pedagògics.

En quant als primers, trobem que el cas de la UNAB és el que ofereix una quantitat de recursos més alta i de més complexitat. Aquest fet s'explica per les característiques dels estudiants a qui s'adreça l'escenari formatiu (estudiants de procedència, coneixements previs, habilitats i interessos molt diversos) i també per la varietat temàtica de la formació que ofereix la universitat.

Audi, comparteix amb la UNAB el fet de ser un EVA, però els estudiants a qui s'adreça l'escenari formatiu són més homogenis i la temàtica dels diferents continguts persegueix un únic objectiu: millorar la formació dels assessors comercials d'Audi perquè repercuteixi en un augment de vendes. Per aquest motiu la plataforma de l'escenari formatiu no és tan sofisticada com en el cas de la UNAB.

Finalment, en el cas d'"El món de Harry Potter" ens trobem davant d'un projecte telemàtic on la tecnologia hi juga un paper molt important com a objecte d'aprenentatge, malgrat que els recursos tecnològics que ofereix són bastant simples.

L'explicació del que acabem de dir la trobem d'una banda en les característiques de la voluntat pedagògica del projecte i de l'altra al tipus d'estudiant a qui s'adreça l'escenari formatiu: estudiants amb coneixements previs, habilitats i interessos molt diferents.

Pel que fa als aspectes pedagògics, trobem que no hi ha grans diferències en el model pedagògic subjacent dels tres casos, però sí en la manera com aquest model —el constructivisme— és portat a la pràctica, de manera que s'integri a la planificació,

desenvolupament i avaluació de l'acció formativa amb coherència amb la resta d'aspectes de l'escenari formatiu (destinatari, tipus de formació, objectius cognitius, finalitat educativa, temàtica, etc.).

Pel que fa als rols docents, els tres casos mantenen la coherència de la integració dels aspectes del disseny i la planificació de l'acció formativa que comentàvem més amunt. En el cas de la UNAB el docent controla els continguts i les activitats, però permet un cert grau de decisió als alumnes que augmenta pel que fa al control del procés. En el cas d'Audi, hi ha més control docent pel que fa als continguts i les activitats en comparació amb la UNAB, pel fet que es dóna molta més importància als resultats d'aprenentatge (que es tradueixin en beneficis per a l'empresa) i no tan al procés.

Finalment en el cas d'"El món de Harry Potter", el rol docent pel que fa als continguts i les activitats, com pel que fa al procés d'aprenentatge, és més marcat en consonància amb l'edat dels estudiants, malgrat que les metodologies d'aprenentatge tenen l'objectiu que l'estudiant aconsegueixi un grau d'autonomia més alt.

Considerem, que allò que realment diferencia els tres casos és la manera com conceben el procés educatiu i la forma de dur a terme la relació docent-alumne

7. BIBLIOGRAFIA/WEBGRAFIA

- Almirall, M. i Bellot, A. "Conceptualització de plataformes" dins Almirall, M. "Fonaments del disseny tecnopedagògic amb e-learning". FUOC. Barcelona, 2007
- Barberà, E i Mauri, T. "Pautas para el análisis de la intervención en entornos de aprendizaje virtual: dimensiones relevantes e instrumentos de evaluación", (2002) [en línia] www.uoc.edu/in3/dt/esp/barbera0704.pdf [Consulta: maig de 2010]
- Barlam, R., Redondo, S. Torrecasana, R. i Bautista, G. "La docència presencial amb suport de les TIC en l'educació formal. Un projecte telemàtic en educació bàsica: El món de Harry Potter". FUOC. Barcelona, 2007 http://cv.uoc.edu/continguts/UW06_M1014_01123/index.html
- Bautista, G. i Forés, A. "Funcions i tasques de la docència amb TIC" dins "Del docent presencial al docent virtual: el procés educatiu". FUOC. Barcelona, 2004
- Barberà, E., Mauri, T., Onrubia, J. "Cómo valorar la calidad de la enseñanza basada en las TIC". Graó. Barcelona, 2008. (ISBN 978-84-7827-530-4)

- Burgos, G. i Rondon, M. "La docència virtual a la Universitat Autònoma de Bucaramanga (Colòmbia)". FUOC. Barcelona, 2007
http://cv.uoc.edu/continguts/UW06_M1014_01125/index.html
- Coll, C., Mauri, T. i Onrubia, J. (2008). "Análisis de los usos reales de las tic en contextos educativos formales: una aproximación sociocultural". Revista Electrónica de Investigación Educativa, 10 <http://redie.uabc.mx/vol10no1/contenido-coll2.html> [Consulta: maig 2010]
- VVAA. "Pautas para el análisis de la intervención en entornos de aprendizaje virtual: dimensiones relevantes e instrumentos de evaluación". EDUS/UOC-BRINTIE/UB, 2002 [en línia] <http://www.uoc.edu/in3/dt/esp/barbera0704.html> [Consulta: maig 2010]
- Onrubia, J. (2005). "Aprender y enseñar en entornos virtuales: actividad conjunta, ayuda pedagógica y construcción del conocimiento". RED: Revista de Educación a Distancia, número monográfico II [en línia] <http://www.um.es/ead/red/M2/> [Consulta: maig 2010]
- Ramos, T. "La docència semipresencial en una organització empresarial. El cas Audi". FUOC. Barcelona, 2007
http://cv.uoc.edu/continguts/UW06_M1014_01124/index.html

Altres pàgines consultades:

- El món de Harry Potter: <http://www.lacenet.org/harrypotter/>
- UNAB Virtual-Colòmbia: <http://www.unabvirtual.edu.co/>
- Canvis de rol del professor:

<http://blogdevictoriasole.blogspot.com/2008/05/activitat-23-argumentaci-grfica.html>